

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 680/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/165/2011 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/165/2011. Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 16 770 eur, ako aj náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka má v napadnutom konaní procesné postavenie žalobkyne a domáha sa náhrady škody na zdraví v súvislosti s liečebnou starostlivosťou poskytnutou žalovanými v 1. a 2. rade.
3. Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom 28. marca 2018. V odvolacom konaní rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom z 23. februára 2023 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 14. apríla 2023.

4. Krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu 27. marca 2023. Po vrátení spisu mal okresný súd rozhodnúť o výške náhrady trov konania, pričom do dňa podania ústavnej sťažnosti o tejto otázke nerozhodol. Napadnuté konanie trvá od podania žaloby (2. december 2011) ku dňu podania ústavnej sťažnosti 11 rokov a 10 mesiacov, pričom stále nie je rozhodnuté o celom predmete konania (rozhodnutie o výške náhrady trov konania).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní. Poukazuje na to, že napriek tomu, že je právoplatne rozhodnuté o merite, okresný súd stále nerozhodol o celom predmete konania, keď nerozhodol o výške náhrady trov konania, a to napriek tomu, že od vrátenia spisu krajským súdom po rozhodnutí v odvolacom konaní uplynulo už viac ako 6 mesiacov.

6. Sťažovateľka namieta, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) kým nie je rozhodnuté o všetkých zložkách návrhu vrátane náhrady trov konania, prípad nie je uzavretý (rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Z judikatúry ESLP tiež vyplýva, že konania o náhradu škody vyžadujú osobitnú rýchlosť konania vnútroštátneho súdu (rozsudok vo veci Neves a Silva proti Portugalsku z 29. 3. 1989).

7. Od vrátenia veci krajským súdom uplynulo šesť mesiacov, pričom okresný súd nerozhodol o výške náhrady trov konania, preto stále trvá stav právnej neistoty sťažovateľky. Rozhodovanie o trovách konania je „*podružná agenda súdov*“, preto mal okresný súd rozhodnúť bezprostredne po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku krajského súdu. Napadnuté konanie má pre sťažovateľku osobitný význam, a to aj z hľadiska merita, ako aj z hľadiska trov konania.

8. Predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov, pričom aktuálne ide o rozhodovanie o trovách konania, čo predstavuje „*podružnú agendu*“, ktorá sa nevyznačuje skutkovou alebo právnou náročnosťou.

9. Sťažovateľka v napadnutom konaní vystupovala aktívne, využívala dostupné právne prostriedky nápravy, nijako však neprispela k celkovej dĺžke napadnutého konania a zbytočným prietahom v napadnutom konaní. V tomto smere na jej ťarchu nemožno pripočítať žiadnu okolnosť, rozhodne nie bežnú procesnú aktivitu vrátane riadneho využitia dostupných opravných prostriedkov.

10. V zmysle judikatúry ústavného súdu k zbytočným prietahom môže dôjsť nielen nečinnosťou, ale aj neefektívnym a nesústredeným postupom všeobecného súdu. V prerokúvanej veci je postup okresného súdu zjavne neefektívny a nesústredený.

11. V prerokúvanej veci išlo o náhradu škody na zdraví v súvislosti s liečebnou starostlivosťou poskytnutou žalovanými v 1. a 2. rade. Uvedené konanie má veľký význam pre sťažovateľku, vynakladá finančné prostriedky na právne zastúpenie, jej právna neistota stále nie je ukončená, keďže okresný súd nerozhodol o výške náhrady trov konania. Z hľadiska predmetu konania ide o prioritné konanie vyžadujúce osobitnú rýchlosť konania.

12. Uvedené okolnosti odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pokiaľ ide o určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia, sťažovateľka poukazuje na metódu výpočtu, ktorý uviedol ESLP v rozsudku vo veci Apicella proti Taliansku z 29. 3. 2006, podľa tohto

výpočtu by sa malo vychádzať z „výpočtového základu v sume medzi 1.000,- až 1.500,- EUR za rok konania (nie za rok prietahu).“.

13. Sťažovateľka tiež poukazuje na stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011 a tiež na metódu výpočtu odškodnenia uvedenú v tomto stanovisku. Sumy uvedené v tomto stanovisku sťažovateľka navrhuje upraviť o úroveň inflácie za čas, ktorý uplynul od jeho prijatia.

14. Vychádzajúc z uvedených kritérií, by mala byť suma finančného zadosťučinenia za rozhodné obdobie (11 rokov a 10 mesiacov) v rozmedzí 7 580 eur až 10 070 eur. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania je možné uplatniť zvýšenie o 50 %, a to aj pre zachovanie vzťahu primeranosti medzi utrpenou ujmom a narušením základných práv sťažovateľky. Sťažovateľka nijako nezavinila zbytočné prietahy, čo odôvodňuje zvýšenie o 20 %, a za tieto prietahy zodpovedá výlučne okresný súd, preto je dôvodné zvýšenie o ďalších 20 %, preto by výška finančného zadosťučinenia mala byť stanovená okolo sumy 16 770 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

16. Článok 6 ods. 1 dohovoru možno aplikovať aj na rozhodovanie o trovách konania za predpokladu, že predmetom konania bolo rozhodovanie o občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti trestného obvinenia (porovnaj rozsudky ESLP vo veciach Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997, Beer proti Rakúsku zo 6. 2. 2001, porovnaj tiež KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 604.). Obdobne aj ústavný súd uviedol, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 604/2018). Aj na konanie o trovách konania sa takto vzťahujú garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. z čl. 48 ods. 2 ústavy, t. j. povinnosť súdu rozhodnúť o trovách konania v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prietahov.

17. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

18. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem

„zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

19. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vychádzal zo zistenia, že v čase podania ústavnej sťažnosti (3. októbra 2023) bolo napadnuté konanie vo veci samej právoplatne skončené. Okresný súd rozhodol rozsudkom z 28. marca 2018. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 14. apríla 2023. Okresný súd vo veci samej meritórne rozhodol po uplynutí šiestich rokov a troch mesiacov, čo samo osebe indikuje záver o porušení označených práv sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Celková doba trvania napadnutého konania takto presiahla akceptovateľnú dĺžku civilných konaní na jednom stupni tak, ako to vyplýva z judikatúry ESLP, aj s prihliadnutím na to, že v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov (dovolacieho) konania.

20. Na druhej strane však ústavný súd pripomína aj potrebu materiálneho prístupu k námietkam týkajúcim sa zbytočných prietahov, resp. neprimeranej dĺžky súdneho konania, z ktorého vyplýva, že nie každý zistený prietah vedie automaticky k záveru o porušení označených práv. Rozhodujúce je v tomto smere posúdiť všetky okolnosti danej veci pre spoľahlivý záver o možnom porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto smere ústavný súd zohľadnil, že už v čase podania ústavnej sťažnosti bola miera právnej neistoty sťažovateľky značne eliminovaná, a to tým, že vo veci samej bolo právoplatne rozhodnuté (žaloba sťažovateľky bola zamietnutá) s tým, že žiadnej zo strán, intervenientovi a ani štátu nebolo priznané právo na náhradu trov prvoinštančného konania a odvolacieho konania. V čase podania ústavnej sťažnosti teda sťažovateľka bola v stave právnej neistoty, len čo sa týka výšky náhrady trov dovolacieho konania. V čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti bola miera právnej neistoty sťažovateľky úplne eliminovaná, keď okresný súd vyšším súdnym úradníkom rozhodol 2. novembra 2023 o výške náhrady trov dovolacieho konania, pričom žiadna zo strán nepodala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, preto bol daný pokyn na vyznačenie právoplatnosti predmetného uznesenia.

21. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že pochybenie okresného súdu týkajúce sa celkovej dĺžky napadnutého konania a rozhodovania o výške náhrady trov (dovolacieho) konania nedosahuje takú intenzitu, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

23. Nad rámec veci je potrebné uviesť, že v rámci prípravy na predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti ústavný súd zisťoval stav napadnutého konania, t. j. stav rozhodovania okresného súdu o výške náhrady trov konania. V rámci tejto prípravy ústavný súd zistil, že právny zástupca sťažovateľky vymedzil v ústavnej sťažnosti relevantný skutkový stav značne neúplne. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd rozhodol rozsudkom z 28. marca 2018 tak, že žalobu sťažovateľky zamietol (výrok I), žalovanému v 1. rade, žalovanému v 2. rade, intervenientovi a štátu náhradu trov konania proti sťažovateľke nepriznal (výroky II, III, IV a V). O odvolaní sťažovateľky a žalovaného v 2. rade proti rozsudku okresného súdu prvýkrát rozhodol krajský súd 26. septembra 2019 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a žiadnej zo strán ani intervenientovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 23. marca 2022 v spojení s opravným uznesením z 27. apríla 2022 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne rozhodol krajský súd rozsudkom z 23. februára 2023 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil (výrok I), žiadnej zo strán a ani intervenientovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (výrok II). Sťažovateľke priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III). Okresný súd následne uznesením vyššej súdnej úradníčky z 2. novembra 2023 rozhodol o výške náhrady trov dovolacieho konania pre sťažovateľku.

24. Je teda zjavné, že právny zástupca do ústavnej sťažnosti nezahrnul prvé odvolacie konanie a ani dovolacie konanie. Opomenul tiež uviesť samotné výroky meritórneho rozhodnutia okresného súdu a tiež, že ide o rozhodovanie o výške náhrady trov dovolacieho konania. Pre posúdenie námietky existencie zbytočných prietahov a námietky porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je pritom relevantná informácia, na koľkých stupňoch súdnej sústavy všeobecné sudy rozhodovali a tiež pre posúdenie miery právnej neistoty je podstatné vymedzenie, v akom presnom rozsahu nebolo napr. o predmete konania rozhodnuté. Vychádzajúc z uvedených zistení, bolo možné ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí (neúplné vymedzenie konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd). Napriek tejto skutočnosti ústavný súd pristúpil k vecnému prieskumu námietok sťažovateľky, aplikujúc materiálny prístup k ochrane základných práv a slobôd.

25. Na margo konania právneho zástupcu v kontexte tejto veci ústavný súd dodáva, že povinnosť právneho zastupovania pred ústavným súdom znamená, že právny zástupca má povinnosť poskytnúť svoje právne služby sťažovateľovi v konaní pred ústavným súdom v požadovanej kvalite a ústavnú sťažnosť koncipuje so všetkými zákonnými náležitosťami. Zamlčanie (neuviedenie) relevantných skutočností v ústavnej sťažnosti, ktoré ústavný súd zistí až následnou komunikáciou s okresným súdom (ako to bolo v tomto prípade), môže preto vyznievať ako pokus právneho zástupcu o úmyselné zavádzanie ústavného súdu. Je totiž nielen v záujme samotných sťažovateľov, ale tiež pre skvalitnenie rozhodovacieho procesu ústavného súdu, aby sťažovatelia boli zastúpení kompetentnými právnymi zástupcami, ktorí voči ústavnému súdu konajú dobromyseľne, so snahou podať o veci sťažovateľa, ktorého zastupujú, úplné a neskreslené informácie.

26. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu